

Achtergrond en uitdagingen van het FTK

Prof. dr. K.H.W. Knot
Divisiedirecteur Toezichtbeleid
De Nederlandsche Bank
16 mei 2006

Agenda

- Kenmerken Nederlandse pensioenstelsel
- Doelstelling risicogebaseerd toezicht
- Uitdagingen nieuwe toezichtkader

Wat levert een pensioenfonds allemaal

- Levenslange uitkering (annuïteit)
 - Koopkrachtbescherming (ambitie)
 - Gespreide en professioneel beheerde beleggingsportefeuille
 - Intra- en intergenerationele risicodeling
 - Koppeling arbeidsmarkt en vermogensmarkt
- (Dit alles tegen zeer lage kosten)*

3

Het Nederlandse stelsel is gebaseerd op kapitaaldekking

- Iedere generatie spaart genoeg voor het eigen pensioen
- Door voldoende premie in te leggen (kostendekkende premie)
- Actuele waarde nominale verplichtingen ongeveer 450 miljard euro
- Belegd vermogen momenteel ongeveer 625 miljard euro
- Fondsen sterk afhankelijk van ontwikkelingen op financiële markten

4

Voordelen van kapitaaldekking

- Gepensioneerden genieten een hele hoge uitkeringszekerheid
- Bij wisseling baan opgebouwde pensioenaanspraken meenemen
- Jongeren betalen niet mee aan de pensioenen van de ouderen
 - Ex ante wordt gestuurd op een fair contract tussen generaties
- Als sponsor wegvalt kunnen pensioenen nog steeds worden betaald
 - Financiële positie van pensioenfonds en sponsor kunnen niet los worden gezien

5

Voor handhaving kapitaaldekking houden pensioenfondsen een buffer aan

- Buffers zorgen ervoor dat
 - schokken op financiële markten kunnen worden opgevangen
 - pensioenpremies relatief stabiel kunnen zijn
 - En buffers zorgen er ook voor dat
 - pensioenen kunnen worden geïndexeerd zodat de
 - koopkracht van gepensioneerden blijft peil blijft
 - koopkracht van de pensioenopbouw van jongeren gehandhaafd blijft
- (Bij 2% inflatie daalt de koopkracht over een periode van 5 jaar met 10%)*

6

Belang van de buffer

Onderstaande tabel toont de mate van onderdekking voor een standaard pensioenfonds voor verschillende dekkinggraden

Startdekking- graad	Aantal scenario's per 1.000 onder de 100% in eerste jaar	Verwachte dekkinggraad na 1 jaar ^{*)}	Aantal scenario's per 1.000 onder de 100% in vijfde jaar	Verwachte dekkinggraad na 5 jaar ^{*)}
130	25	95	126	86
115	134	93	224	84
105	317	91	319	82
100	446	90	376	81

^{*)} Gegeven dat het fonds in onderdekking is

7

Consequenties van langdurige onderdekking

- Langdurig niet indexeren is gelijk aan korten van nominale rechten
- Bij onderdekking mis je het rendement op het surplus
- Onderdekking leidt tot grote onzekerheid bij faillissement sponsor
- Onderdekking belemmert waardeoverdracht en arbeidsmobiliteit

8

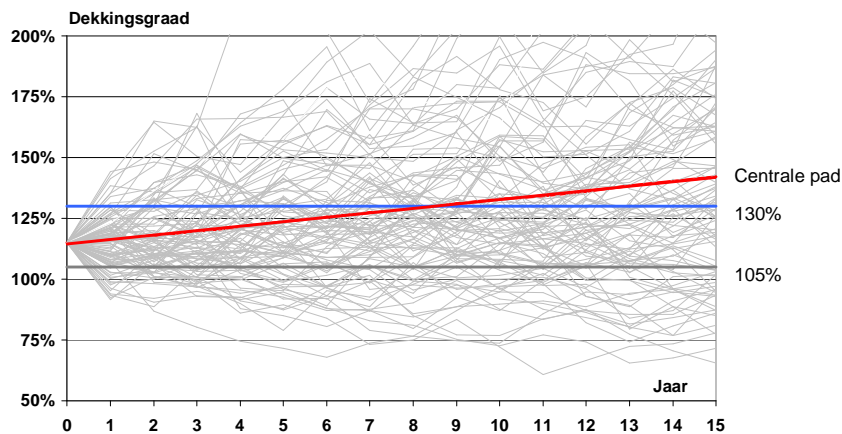
Minimale voorwaarden voor langere hersteltermijn in kader maatwerk

- Ex ante: situatie vermijden dat fonds niet in één jaar kan herstellen
- Ex post: maatwerk toepassen (huidige toezichtpraktijk)
- In 2002 is met 37 van de 180 pensioenfondsen in onderdekking een termijn van maximaal 3 jaar overeengekomen
- Daarbij golden als minimale voorwaarden
 - Het bestuur van het pensioenfonds moet de haar ten dienste staande sturingsmiddelen maximaal hebben ingezet
 - Aangetoond moet worden dat
 - de kans op herstel verbetert en de risico's op verdere verslechtering niet toenemen
 - de kans op (inhaal)indexatie niet negatief wordt beïnvloed

9

Mogelijke toekomstscenario's

10

Doelstellingen risicogebaseerd toezicht

- Inzicht verkrijgen in financiële positie
 - Adequate waardering van beleggingen en verplichtingen
- Financiële eisen afstemmen op risicoprofiel
 - Risicogeöriënteerde benadering
- Bevorderen van goed en professioneel risicobeheer
 - Gebruik van interne modellen
- Naar voren halen van mogelijk interventiemoment
 - Continuïteitsanalyse op beschikbaarheid en sturingskracht van beleidsinstrumenten van een instelling

11

Te beantwoorden vragen

1. Beschikt de instelling over voldoende kapitaaldekking van de verplichtingen op balansdatum?
2. Beschikt de instelling over voldoende solvabiliteit om risico's op een horizon van 1 jaar te doorstaan?
3. Kan de instelling bepaalde lange termijn risico's weerstaan, gebruikende al haar ter beschikking staande beleidsinstrumenten?
4. Is er consistentie ten aanzien van het indexatiebeleid?

12

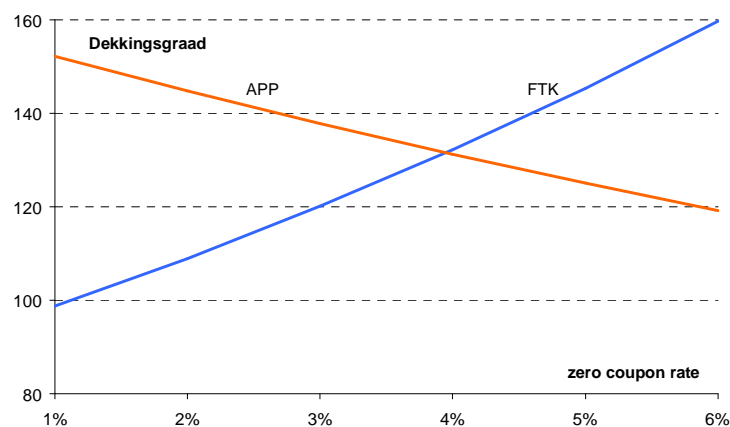
Voor goed risicobeheer is nodig een consistente waardering

- Aan de hand van het replicatieprincipe
 - Stel pensioenfonds moet over 15 jaar 100 euro uitkeren
 - De actuele waarde van deze pensioentoezegging is gelijk aan de actuele waarde van de beleggingsportefeuille die onder alle omstandigheden 100 euro oplevert
 - Zero coupon bond die over 15 jaar 100 euro aflost
 - De actuele waarde van deze bond is 54 euro bij een rente van 4,2%
- Rentetermijnstructuur
 - Onder het oude regime (APP) werd de rente vastgeprikt op 4%
 - Onder het nieuwe regime wordt de actuele rentetermijnstructuur gebruikt
 - Zie www.dnb.nl

13

Verandering dekkinggraad onder oude en nieuwe regime als de rente wijzigt

14

De omvang van de buffer wordt bepaald met de solvabiliteitstoets

- Doelstellingen solvabiliteitstoets
 - toetsing norm maximaal 2,5% onderdekking op een termijn van één jaar
 - Standaard pensioenfonds maximaal 130%
 - Bij reservetekort maximaal 15 jaar herstel
 - Onderdeel van kapitaaldekking is dat risico vooraf wordt betaald
- Uitwerking van de toets
 - Risico-gebaseerd: hogere buffervereiste bij meer balansrisico
 - Nadruk op onvoorwaardelijke rechten
 - Standaardmethode versus intern model

15

Voorbeeld standaardmethode (vereiste dekking is 124%)

	Risicofactor	Schok	Invloed
S1	Rente	Rentedaling of stijging volgens tabel (ongeveer ±25%)	11
S2	Zakelijke waarden	Aandelen mature markets -25% Aandelen emerging en PE -30% Vastgoed -15%	15
S3	Valuta	Valutakoersen -20% t.o.v. euro	5
S4	Commodities	Commodities -30%	0
S5	Krediet	Creditspread +40%	1
S6	Verzekeringstechnisch	Volgens tabellenboekje	1
	Totaal	$\sqrt{S_1^2 + S_2^2 + 2 * 0,65 * S_1 * S_2 + S_3^2 + S_4^2 + S_5^2 + S_6^2}$	24

16

De moeilijkheid is gelegen in de voorwaardelijke indexatie

- Er moet een consistent geheel zijn tussen
 - Gewekte verwachtingen, financiering en feitelijk toekennen
- De indexatieambitie kan zijn
 - Incidenteel (nominaal pensioen)
 - Niet gekoppeld aan ex ante maatstaf
 - Gekoppeld aan ex ante maatstaf, bijvoorbeeld loonontwikkeling sector
 - Onvoorwaardelijke indexatie
- De indexatie kan daarbij gefinancierd worden uit
 - Rendementen
 - Premie
 - Bestemmingsreserve
 - Voorziening
- Vervolgens dient het pensioenfonds zorgvuldig te communiceren

17

Belang indexatie bij middelloon (Te bereiken pensioen als percentage van eindloon)

Opbouw % / pensioen	Indexatiepercentage middelloonregeling				Eindloon- regeling
	0%	1%	2%	3%	
<i>Ambitieniveau</i>	0%	1%	2%	3%	<i>nvt</i>
1,75%	37%	43%	51%	60%	70%
2%	43%	49%	58%	68%	80%
2,25%	48%	56%	65%	77%	90%

18

Wat is nodig voor reële pensioenen?

Type fonds / pensioen	Nominaal pensioen	Waardevast pensioen	Welvaartsvast pensioen
<i>Ambitieniveau</i>	0%	2%	3%
Rijp fonds (duration TV 15)	100	130	145
Jong fonds (duration TV 20)	100	140	160

Tabel toont reële dekkinggraad van 100% gegeven ambitieniveau indexatiebeleid

19

Continuïteitsanalyse

Uitvoering toezicht

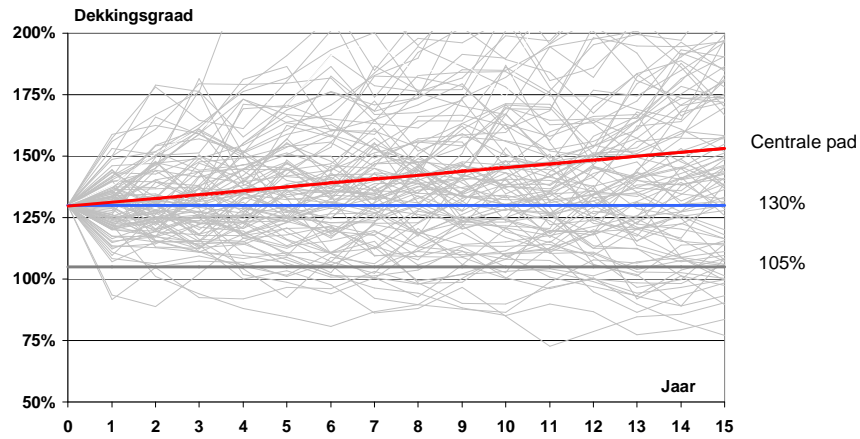
- Lange termijn visie bestuur pensioenfonds
- Toekomstige knelpunten tijdig onderkennen
- Kwantificeren effectiviteit huidige beleid
- Stochastiek, onzekerheid mbt financiële markten / beleggingsrendementen

Communicatie indexatiebeleid

- Op basis van een continuïteitsanalyse, volgens de voorschriften van de toezichthouder, mag verwacht worden dat, op lange termijn, circa $x\%$ van de maximale indexatie wordt toegekend

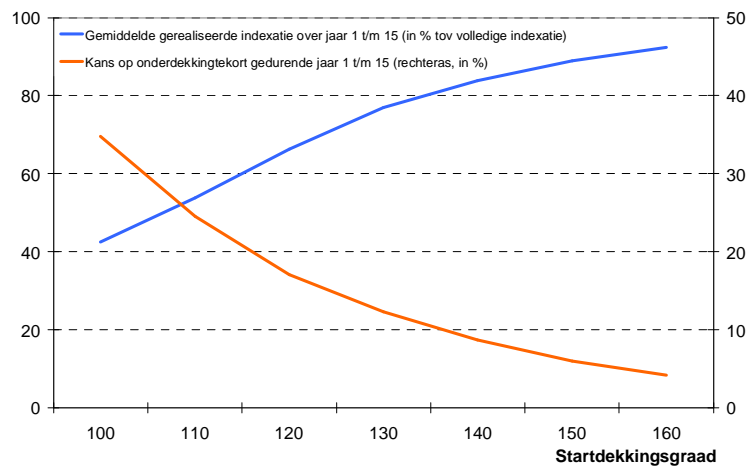
20

Voorbeeld Continuïteitsanalyse

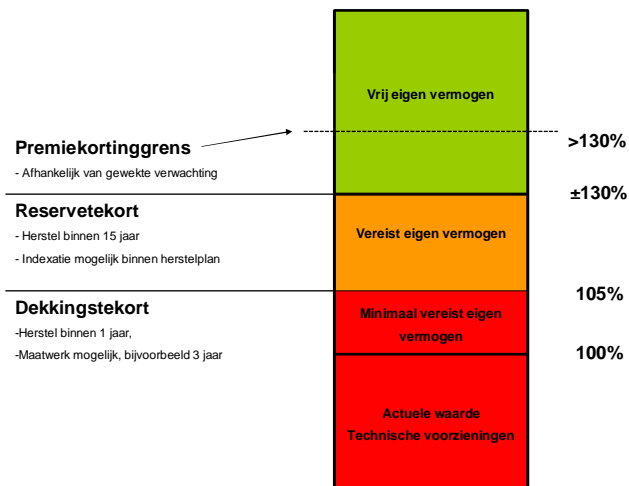
21

Verwachte realisatie indexatie (=uitkomst continuïteitsanalyse)

22

Samenvatting: Financiële meetlat (toezichtniveaus)

23

Wat zijn de uitdagingen van FTK

- Nieuwe waarderingsmethode verplichtingen
- Risico's integraal meten en beheersen (ALM)
- Duidelijkheid en transparantie over
 - Indexatieambitie, indexatiebeleid en premiebeleid
 - Explicitering dwingt tot nadenken (minder vrijblijvendheid)
 - Deelnemer heeft beter inzicht waar en wanneer ergens recht op is

24

Pensioenfondsen laveren tussen...

	Nominaal pensioen	Reëel pensioen
Korte termijn	Liquidatiefictie	Overmatige korte termijn gerichtheid
Lange termijn	Vermijden structurele onderdekking	Continuïteitsanalyse

25

Conclusies

- Uitgangspunt is kapitaaldekking
 - Dit beperkt de afhankelijkheid van toekomstige generaties
- Richt beleid op meer dan minimumeisen FTK
 - Adequate buffers leveren premiestabiliteit en bestendige indexatie
- FTK draagt bij aan goed risicobeheer
 - Zowel op korte als op lange termijn
- Vanaf volgend jaar voor ieder fonds verplicht

26